

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

На правах рукопису

ПУЗОВ МИКОЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧ

СИНОНІМІЯ СПОЛУЧНИКОВИХ ТА БЕЗСПОЛУЧНИКОВИХ
СКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ У ВЛАСНЕ РОЗМОВНОМУ ТА В
ЕСТЕТИЧНО

ТРАНСФОРМОВАНОМУ РОЗМОВНОМУ МОВЛЕННІ

Спеціальність 10. 02. 01 - російська мова

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття вченого ступеню
кандидата філологічних наук

Одеса - 1994

AB 31.224

Робота виконана в Придністровському державно-корпоративному
університету імені Т.Г. Шевченка

Науковий керівник - доктор
філологічних наук, професор
Максимов Леонард Юрійович

Офіційні опоненти:

- доктор філологічних наук, професор

Туліна Тетяна Олександрівна

- кандидат філологічних наук, доцент

Данильченко Наталія Іванівна

Провідна установа - Сімферопольський державний університет

Захист відбудеться 21 жовтня 1994 р.

о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради

К 068.24.08. з філологічних наук в Одеському державному
університеті імені І.І.Мечникова за адресою:

270058, Одеса, Французький бульвар, 24/26, ауд. 130.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці

Одеського університету.

Автореферат розісланий «21» вересня 1994 р.

Вчений секретар

спеціалізованої вченої ради

Тхор Н.М.

В - 37. аа 1

У сучасному мовознавстві синонімія розглядається як одна із найважливіших особливостей розвинутої мови. Синонімічні відношення визначаються дослідниками як загальний, універсальний тип відношень, оскільки вони спостерігаються між окремими компонентами мовної системи на різних рівнях мови: лексичному, словотворчому, граматичному (морфологічному та синтаксичному). Багатство й різноманітність синонімічних відповідників свідчать про високий рівень розвитку мовної системи в цілому, і це в значній мірі пояснює постійну зацікавленість лінгвістів проблемами синонімії. У вітчизняному та зарубіжному мовознавстві дослідженню даного явища приділяється багато уваги, але ж, не дивлячись на достатню кількість переконливих концепцій і наукових робіт (Пєшковський О.М., Сухотін В.П., Гвоздєв О.М, Ковтунова І.І., Максимов Л.Ю., Золотова Г.О., Кононенко В.І., Одинцова М.П., Лекант П.О.), залишається ще чимало невіршених, спірних питань, наприклад, відносно критеріїв синонімічності синтаксичних конструкцій, існування та розрізнення синонімів мови і мовлення. Дискусійність проблеми зумовлена перш за своєрідністю і складністю мовного явища, що розглядається, в якому тісно перетнулись структурний і функціональний аспекти вивчення мови, взаємодія лексикології, морфології та синтаксису, а також тим, що по своїй суті це явище знаходиться на межі синтаксису і стилістики. Важливо відзначити і специфіку мовного матеріалу: предметом дослідження являються сполучникові та безсполучникові складні речення-синоніми із власне розмовної мови, які не розглядались до цього часу в такому аспекті.

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена, по-перше, тим, що до цього часу в науковій літературі немає однозначного, чіткого вирішення питання про критерії та сутність синонімії складних речень; по-друге, тим, що відсутні конкретні відомості про синонімічні відповідники сполучникових та безсполучникових речень у різних сферах мовлення; по-третє,

тим, що до цього часу не виявлені на конкретному мовному матеріалі особливості будови, значення та уживання сполучникових і безсполучникових речень-синонімів у власне розмовній та в естетично трансформованій розмовній мові.

Коло цих питань тісно змикається з такими важливими теоретичними і практичними проблемами, як синтаксична синонімія складних речень, стилістика художнього мовлення, особливості синтаксису розмовного мовлення.

Новизна дослідження - у характері мовного явища та фактичного матеріалу, а також у комплексному підході до матеріалу, що аналізується: зроблена спроба виявити головні структурні, семантичні і функціональні особливості синонімічних сполучникових та безсполучникових складних речень у власне розмовній та в естетично трансформованій розмовній мові, які не досліджені в науковій літературі до цього часу.

У ході аналізу зібраного мовного матеріалу нам вдалось виявити ряд не описаних раніше структурних особливостей синонімічних сполучникових та безсполучникових складних речень у власне розмовному російському мовленні, а також визначити ступінь частотності уживання цих конструкцій у живому розмовному та художньому мовленні на основі конкретних статистичних даних.

Основна мета дисертації полягає в системному комплексному описанні сполучникових та безсполучникових складних речень-синонімів з певними смисловими відношеннями та у виявленні особливостей їх будови, значення і вживання у власне розмовному та в естетично трансформованому розмовному мовленні.

Для досягнення поставленої мети в дисертації вирішуються такі конкретні завдання:

- визначити зміст понять «синтаксичні синоніми», «власне розмовне мовлення», «естетично трансформоване розмовне мовлення»;
- дати комплексне описання та аналіз сполучникових і

безсполучникових складних речень-синонімів;

– визначити структурні, семантичні і функціональні особливості синонімічних сполучникових та безсполучникових речень;

– виявити специфіку синонімічних відповідників сполучникових і безсполучникових складних речень у власне розмовному та в естетично трансформованому розмовному мовленні.

Основна гіпотеза дисертації. У власне розмовному та в естетично трансформованому розмовному мовленні спостерігається синонімія сполучникових та безсполучникових складних речень, яка має регулярний характер. Сполучникові та безсполучникові речення-синоніми у кожному із цих двох типів мовлення мають свої відмінні особливості будови, значення та уживання. Безсполучникові складні речення-синоніми переважають над сполучниковими у кількісному відношенні.

Практична цінність дисертації полягає у можливості використання результатів дослідження і зібраного мовного матеріалу в процесі викладання сучасної російської мови у мові під час читання курсів синтаксису, стилістики, а також спецкурсів і спецсеминарів на теми: «Складне речення в сучасній російській мові», «Синонімія сполучникових та безсполучникових складних речень у розмовному та в художньому мовленні», «Деякі синтаксичні особливості російського розмовного мовлення». Окремі спостереження та висновки можуть бути використані на уроках російської мови та під час факультативних занять у школі.

Основний метод дослідження - структурно-семантичний. Під час аналізу прикладів використані також елементи описового та зіставного методів, трансформаційного аналізу, статистична обробка зібраного матеріалу.

Матеріалом для дослідження були обрані двокомпонентні (тобто ті, що складаються із двох частин) сполучникові та безсполучникові речення із збірника «Російське розмовне мовлення. Тексти». М. 1978 р. та із художніх творів драматурга В. Розова і

прозаїка В Шукшина. Загальна кількість зібраних і проаналізованих прикладів - понад десять тисяч.

Основні положення, що виносяться на захист.

1. Синонімія сполучникових і безсполучникових складних речень у власне розмовному та в естетично перетвореному розмовному мовленні має регулярний системний характер: спостерігаються синонімічні відповідники названих типів речень, які виражають перелічувальні, зіставно-протиставні, з'ясувальні, часові, умовні та причинові відношення.

2. Синонімічні сполучникові та безсполучникові складні речення у названих сферах мовлення характеризуються такими структурними особливостями:

а) у власне розмовному мовленні речення мають більш вільну, різноманітну структуру, ніж у естетично трансформованому розмовному мовленні;

б) набір засобів зв'язку частин у сполучникових реченнях-синонімах в естетично трансформованому розмовному мовленні багатший і різноманітніший, ніж у власне розмовному мовленні.

3. У власне розмовному мовленні безсполучникові речення-синоніми кількісно переважають сполучникові у більшій мірі, ніж в естетично трансформованому розмовному мовленні.

4. У власне розмовному мовленні та в естетично трансформованому мовленні існують сполучникові та безсполучникові речення, які не мають синтаксичних синонімів.

Апробація роботи. Основні положення дисертації обговорювались на засіданні кафедри російської мови Московського державного педагогічного університету ім. В.І.Леніна у 1991 році, на засіданні кафедри російської мови Одеського державного університету імені І.І.Мечникова у 1994 році та на міжвузівській науково-методичній конференції «Слово у мові та у мовленні» пам'яті Г.Д. Богатирьової у Придністровському державно-корпоративному університеті ім. Т. Шевченка у 1994 році.

За темою дисертації надруковано три роботи.

Структура дисертації. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, бібліографії та додатку (4 таблиці із статистичними даними).

З мист роботи

У вступі обгрунтовується вибір теми дослідження, її актуальність, новизна та практична значимість. Коротко викладені історія та сучасний стан питання, визначається зміст поняття «синтаксичні синоніми», «власне розмовне мовлення», «естетично трансформоване мовлення», дається загальна характеристика предмета дослідження та мовного матеріалу, а також принципів, методів і прийомів відбору та аналізу прикладів.

У першому розділі дисертації досліджуються особливості будови, значення та уживання сполучникових і безсполучникових речень-синонімів у власне розмовному мовленні. Розглянуті члени синонімічних рядів, які виражають сполучувально-перелічувальні, з'ясувальні, часові, умовні та причинові відношення.

У сполучникових реченнях-синонімах з умовними відношеннями сполучник ЕСЛИ може знаходитись не тільки на початку підрядної частини, але і в середині та кінці її.

Наприклад:

- а) Дождь будет завтра /никуда не пойдём//
- б) Он если придет поздно /мы в кино не успеем//

Трансформи-синоніми:

- а) Дождь если будет завтра /никуда не пойдём//
- б) Он придет поздно /мы в кино не успеем//

У цьому випадку сполучник ЕСЛИ знаходиться в середині підрядної частини речення.

Розглянемо приклади.

- а) Вы билеты не достанете /позвоните//
- б) Ты не найдешь книги если /скажи мне//

Синонімічні трансформи:

а) Вы билеты не достанете если /позвоните//

б) Ты не найдешь книги /скажи мне//

У цих прикладах сполучник ЕСЛИ знаходиться в кінці підрядної частини, що обумовлено його малою інформативністю. Такі сполучникові речення легко синонімізуються с безсполучниковими і характеризуються яскравою розмовною стилістичною забарвленістю.

У даних реченнях важливу роль для виразу значення потенційної обумовленості відіграє лексичний склад предикативних частин, семантика дієслів-присудків, співвідношення модально-часових планів частин та інтонація обумовленості. Так, у першому прикладі велике значення для формування й виразу умовних відношень мають прислівники ЗАВТРА і ПОЗДНО в обумовлюючій частині, а у другому прикладі-заперечна частка НЕ перед дієсловом-присудком також в обумовлюючій частині. Без цих елементів ті же самі речення можуть розглядатися як конструкції, які виражають часові відношення.

Порівняймо:

а) Дождь будет /никуда не пойдём//

синоним: Когда дождь будет /никуда не пойдём//

б) Вы билеты достанете /позвоните//

синоним: Когда вы билеты достаните /позвоните//

У власне розмовному мовленні у сполучникових реченнях сполучник ЕСЛИ с «компонентом двухместного соединения ЕСЛИ....ТО»³ (62,569), спостерігається випущення сполучника ЕСЛИ з обов'язковим збереженням елемента ТО (ТАК).

Звернімося до прикладів.

а) Закончу раньше /скажу тебе//

б) Ну если надоело /так ей никто не виноват//

Трансформи-синоніми:

а) Если закончу раньше /так скажу тебе//

б) Ну надоело /ей никто не виноват//

У цих реченнях значення потенційної обумовленості висловлюється за допомогою особливих лексичних елементів (прислівник РАНЬШЕ - у першому прикладі, БЫСТРО - у другому прикладі, заперечна частка НЕ перед дієсловами-присудками в обох частинах - у другому прикладі) та інтонації обумовленості, яка відіграє важливу роль як у безсполучниковому, так і в сполучниковому реченні внаслідок випущення сполучника ЕСЛИ.

У сполучникових та безсполучникових реченнях-синонімах з умовними відношеннями нерідко відзначається у другій частині пропуск підмета, однакового з підметом першої частини.

Наприклад.

- а) Он обещал /обязательно выполнит//
- б) Если он видел /обо всем расскажет//

Синонімічні трансформи:

- а) Если он обещал /обязательно выполнит//
- б) Он видел /обо всем расскажет//

Пропуск підмета у другій частині цих речень робить їх більш лаконічними й виразними, дозволяючи сконцентрувати увагу спідбесідника на головному - на дії. Цьому ж сприяє й своєрідний інтонаційний малюнок речень: логічним наголосом виділяється присудок. Внаслідок такої економії мовних засобів з'являються речення, які мають яскраве розмовно-стилістичне забарвлення.

Важливу роль у формуванні й виразі умовних відношень у синонімічних сполучникових та безсполучникових реченнях відіграють дві особливості лексичного складу предикативних частин: во-перше, наявність заперечної частки НЕ перед дієсловом-присудком і, по-друге, вживання обставинних прислівників часу (ЗАВТРА, РАНЬШЕ, ПОЗДНО та ін.)

Розглянемо приклади з часткою НЕ.

- а) Не получится /скажу//
- б) Если не приду /позвоню//

Синонімічні трансформи:

а) Если не получится /скажу//

б) Не придут /позвоню//

При наявності частки НЕ перед дієсловом-присудком безсполучникове речення виражає умовні відношення, має тільки один синонім-сполучникове речення з умовними відношеннями.

Без частки НЕ безсполучникове речення виражає умовно-часові відношення і може мати кожний з двох синонімів-сполучникове речення з умовними або з часовими відношеннями.

Порівняймо: Получится /скажу//

Можливі синоніми: а) Если получится /скажу// - з умовними відношеннями

б) Когда получится /скажу// - з часовими відношеннями

Важливу роль у цьому випадку відіграє контекст (або ситуація), який дозволяє визначити домінуючий тип смислових відношень у безсполучниковому реченні. Роль прислівників РАНЬШЕ, ЗАВТРА, УТРОМ, СЕГОДНЯ у даних реченнях аналогічна ролі частки НЕ у прикладах, наведених раніше: при наявності цих слів безсполучникове речення чітко висловлює умовні відношення; без них у ньому виражаються умовно-часові відношення.

Проаналізувавши синонімію сполучникових та безсполучникових речень у власне розмовному мовленні, ми дійшли таких висновків:

1. У власне розмовному мовленні, як і в кодифікованій літературній мові, смислові відношення сполучникових та безсполучникових речень-синонімів визначаються, як правило, лексичним складом обох предикативних частин, сполучниками (у сполучникових реченнях) та співвідношенням видо-часових форм дієслів присудків.

2. У сполучникових реченнях-синонімах, які уживаються у власне розмовному мовленні, коло сполучників більш вузьке, ніж у КЛМ - в основному використовуються широковживані сполучники: І, А, АЛЕ, ЩО, КОЛИ, ЯКЩО, ТОМУ ЩО, але ж спостерігається і

використання сполучників, які мають яскраве розмовно-стилістичне забарвлення, не властивих КЛМ:

а) повторюваний сурядний сполучник I...I, який починає складне речення із сполучувально-переліковими відношеннями,

б) частка НУ ЯК (НУ), яка уживається в ролі підрядного сполучника ЩО у реченнях із з'ясувальними відношеннями з метою вираження об'єкта побоювання.

3. У безсполучникових складних реченнях-синонімах особливу роль відіграє інтонація: вона активізує смислові відношення між предикативними частинами, виділяючи у них основні смислотвірні елементи, а також об'єднують частини в єдине складне речення. Більшість сполучникових та безсполучникових речень у власне розмовному мовленні відноситься до третього типу інтонаційних конструкцій за класифікаціями О.О. Бризгунової.

4. У власне розмовному мовленні синонімічні сполучникові та безсполучникові речення мають такі особливості лексичного складу:

а) детермінанти - обставинні прислівники часу і місця - у реченнях із сполучувально-переліковими відношеннями. Але ж уживаються вони значно рідше, ніж в аналогічних реченнях у КЛМ;

б) антоніми (частіше контекстуальні) та слова однієї тематичної групи - у реченнях із зіставно-протиставними відношеннями;

в) опорні слова із значенням мовлення, думки, почуття - у реченнях із з'ясувальними відношеннями. Коло цих слів є більш вузьким у порівнянні з аналогічними реченнями у КЛМ: в основному дієслова ГОВОРИТИ, ЗНАТИ, ДУМАТИ, ЧУТИ;

г) заперечна частка НЕ перед дієсловами-присудками та обставинні прислівники (ЗАРАЗ, ВРАНЦІ, ЗАВТРА, ПІЗНО) у реченнях із умовними відношеннями.

5. У власне розмовному мовленні внаслідок його високої конситуативності вимоги до структурної організації речень-синонімів

(особливо сполучникових) значно послаблені у порівнянні з КЛМ, що призводить до «деформації структурного каркасу» речень і конкретно проявляється в таких особливостях будови конструкцій:

а) у сполучникових реченнях із з'ясувальними, часовими, умовними та причиновими відношеннями сполучник може знаходитись не тільки на початку підрядної частини (як у КЛМ), але і в середині та в кінці неї, крім того спостерігається перенесення сполучника ЩО в головну частину, а також опущення першої частини складних сполучників ТОМУ ЩО, ЧЕРЕЗ ТЕ ЩО та двомісних сполучень КОЛИ... ТОДІ, КОЛИ...ТО, ЯКЩО...ТО;

б) у сполучникових реченнях спостерігається вільний, не закріплений порядок розташування частин: препозиція, постпозиція, інтерпозиція головної частини, взаємопроникнення частин (інтерференція);

в) у безсполучникових реченнях порядок частин частіше с фіксованим: обов'язкова препозиція частини, яка с підрядною у сполучниковому реченні, але зустрічаються приклади із постпозицією та інтерпозицією такої частини (як правило, у невеликих за обсягом реченнях).

6. У власне розмовному мовленні синонімічні відповідники сполучникових та безсполучникових речень із дослідженими нами шістьма типами смислових відношень носять, в основному, регулярний характер, але й серед них були встановлені речення, які не мають синтаксичних синонімів. Це сполучникові речення із з'ясувальними відношеннями, у головній частині яких ужиті стійкі сполучення типу ГОЛОВНЕ В ТОМУ, СПРАВА В ТОМУ, ПРИЧИНА ВТОМУ, СУТЬ ВТОМУ, наявність яких і з причиною несинонімічності цих речень.

7. У текстах власне розмовного мовлення, які нами досліджено, безсполучникові складні речення уживаються значно частіше, ніж їх сполучникові синоніми:

- загальна кількість речень-синонімів - 3799, із них:

- безсполучникових речень - 3216 (84,6%),
 - сполучникових речень - 583 (15,4%),
 в тім числі з урахуванням диференціації синонімів за типами
 смислових відношень:

а) із перелічувальними відношеннями - всього 296 речень, із
 них безсполучникових: 239 (6,3%), сполучникових - 57 (1,5%);

б) із зіставно-протиставними відношеннями - всього 499
 речень, із них: безсполучникових - 466 (11,7%), сполучникових - 53
 (1,4%);

в) із з'ясувальними відношеннями - всього 1151 речення, із
 них: безсполучникових - 1007 (26,5%), сполучникових - 144 (3,8%);

г) із часовими відношеннями - всього 674 речення, із них:
 безсполучникових - 548 (14,4%), сполучникових - 126 (3,3%);

д) із умовними відношеннями - всього 602 речення, із них:
 безсполучникових - 486 (12,8%), сполучникових - 116 (3,1%);

е) із причиновими відношеннями - всього 577 речень, із них:
 безсполучникових 490 (12,9%), сполучникових - 87 (23%).

У другому розділі дисертації розглядаються структурні,
 семантичні та функціональні особливості синонімічних
 сполучникових та безсполучникових складних речень в естетично
 трансформованому розмовному мовленні у зіставленні із
 відповідними конструкціями у власне розмовному мовленні. До
 числа таких, за даними нашого дослідження, відносяться такі
 особливості:

1. У естетично трансформованій розмовній мові є багатшим
 і різноманітнішим набір сполучників, які використовуються для
 зв'язку предикативних частин у сполучникових реченнях-синонімах,
 що виражають протиставні, часові, умовні та причинові відношення.
 Так, наприклад, у сполучникових реченнях із протиставними
 відношеннями крім найуживанішого сполучника АЛЕ відзначені
 також сполучники ТА (в значенні АЛЕ), сполучникові аналоги ЗАТЕ,
 ОДНАЧЕ.

2. Значно частіше, ніж у власне розмовному мовленні, уживаються у естетично трансформованому розмовному мовленні синонімічні сполучникові та безсполучникові речення з детермінантом, із структурним паралелізмом частин.

3. Значно рідше, ніж у власне розмовному мовленні, спостерігаються у естетично трансформованому мовленні сполучникові речення-синоніми із постпозитивними сполучниками КОЛИ, ЯКЩО в підрядній частині. У драматичних та прозових текстах нами не встановлені сполучникові речення із інтерпозицією сполучників ЩО, ТОМУ ЩО в підрядній частині, з інтерпозицією підрядності частини у реченнях, що виражають з'ясувальні, часові та умовні відношення, із взаємопроникненням (інтерференцією) предикативних частин у сполучникових реченнях, що виражають з'ясувальні та умовні відношення.

4. Проведений нами зіставний аналіз частотності уживання сполучникових та безсполучникових речень-синонімів у досліджуваних текстах підтвердив відому тезу про кількісну перевагу безсполучникових речень як у власне розмовному, так і в естетично трансформованому розмовному мовленні. За нашими статистичними даними (відсоток дається від загальної кількості прикладів у кожному виді розмовного мовлення), співвідношення сполучникових та безсполучникових речень-синонімів таке:

1. У естетично трансформованому розмовному мовленні:

- загальна кількість речень-синонімів - 3301, із них:
- безсполучникових речень - 2083 (63,1%),
- сполучникових речень - 1218 (36,9%), у тому числі з урахуванням диференціації синонімів за типами смислових відношень:

а) із переліковими відношеннями - всього 238 речень, із них безсполучникових: 162 (4,9%), сполучникових - 76 (2,3%);

б) із зіставно-протиставними відношеннями - всього 350 речень, із них: безсполучникових - 281 (8,5%), сполучникових - 69 (2,1%);

в) із з'ясувальними відношеннями - всього 1191 речення, із них: безсполучникових - 904 (27,4%), сполучникових - 287 (8,7%);

г) із часовими відношеннями - всього 545 речень, із них: безсполучникових - 267 (8,1%), сполучникових - 278 (8,4%);

д) із умовними відношеннями - всього 525 речень, із них: безсполучникових - 241 (7,3%), сполучникових - 284 (8,6%);

е) із причиновими відношеннями - всього 452 речення, із них: безсполучникових 228 (6,9%), сполучникових - 225 (6,8%);

2. У власне розмовному мовленні:

- загальна кількість речень-синонімів - 3799, із них:

-- безсполучникових речень - 3216 (84,6%);

-- сполучникових речень - 583 (15,4%), в тому числі з урахуванням диференціації синонімів за типами смислових відношень:

а) із переліковими відношеннями - всього 296 речень, із них безсполучникових: 239 (6,3%), сполучникових - 57 (1,5%);

б) із зіставно-протиставними відношеннями - всього 499 речень, із них: безсполучникових - 466 (11,7%), сполучникових - 53 (1,4%);

в) із з'ясувальними відношеннями - всього 1151 речення, із них: безсполучникових - 1007 (26,5%), сполучникових - 144 (3,8%);

г) із часовими відношеннями - всього 674 речення, із них: безсполучникових - 548 (14,4%), сполучникових - 126 (3,3%);

д) із умовними відношеннями - всього 602 речення, із них: безсполучникових - 486 (12,8%), сполучникових - 116 (3,1%);

е) із причиновими відношеннями - всього 577 речень, із них: безсполучникових 490 (12,9%), сполучникових - 87 (2,3%).

Зіставлення наведених статистичних даних показує, що:

1) перевага безсполучникових речень над сполучниковими у мовленні персонажів не так значна, як у власне розмовному мовленні;

2) у мовленні персонажів для вираження часових та умовних відношень сполучникові речення уживаються частіше, ніж

безсполучникові, в той час як у власне розмовному мовленні для вираження усіх типів смислових відношень значно частіше живаються безсполучникові речення;

3) найрозповсюдженішими як у мовленні персонажів, так і у власне розмовному мовленні є сполучникові та безсполучникові речення-синоніми із з'ясувальними відношеннями, за ними йдуть синоніми із часовими, умовними, причиновими, зіставно-протиставними та переліковими відношеннями.

4. Наші спостереження показують, що, хоча в цілому в естетично трансформованому та у власне розмовному мовленні синонімічні відповідники сполучникових та безсполучникових речень реалізуються регулярно, виявляються й речення, які не мають синтаксичних синонімів, всього 26 речень, із них - в естетично трансформованому розмовному мовленні - 19 речень, у власне розмовному мовленні - 7 речень. В їх числі 8 сполучникових і 18 безсполучникових речень, що виражають з'ясувальні відношення.

У закінченні узагальнено результати проведенного дослідження, зроблені висновки.

У додатку (4-х таблицях) надані статистичні дані частотності уживання сполучникових та безсполучникових складних речень-синонімів у власне розмовному і в естетично трансформованому розмовному мовленні.

За темою дисертації надруковано 3 роботи:

1. О некоторых особенностях синтаксической синонимии в системе двухкомпонентных сложных предложений //Изучение языкового строя в свете ленинской теории отражения. Кишинев, 1984. - С. 71 - 75.

2. О некоторых особенностях синонимии союзных и бессоюзных предложений в русской разговорной речи. Тирасполь, 1985 /рукопись депонирована в ИНИОН АН СССР №22406 от 9.09.85/.

3. Сравнительный анализ синонимии союзных и бессоюзных

сложных предложений в речи эстетически преобразованной и в собственно разговорной речи. Тирасполь, 1988 /рукопись депонирована в ИНИОН АН СССР №33464 от 15.04.88/.

Pusov N.A.

Synonymiya of conjunction and unconjunction complex sentences in spoken Russian and aesthetic transformation of colloquial speech.

Master's thesis for M.Sc. (Master of philological science)
Speciality - 10.02.01 - the Russian language.
Pridnestrovsky State Corporative University, Tiraspol, 1994.

The typewriting is being defended.

It is established that conjunction and unconjunction complex sentences synonyms with determination and structural duplication are often used in aesthetic transformation of colloquial speech than in spoken language. A wide variety of conjunctions is used in aesthetic transformation of colloquial speech than in spoken language in conjunction complex sentences - synonyms.

Theses are used in teaching of the Modern Russian language at the University as a special course.

Basis words: syntactical synonyms, spoken Russian or colloquial speech.

Пузов Н.А. Синонимия союзных и бессоюзных сложных предложений в собственно разговорной и в эстетически преобразованной разговорной речи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.01 - русский язык, Приднестровский государственно-корпоративный университет, Тирасполь, 1994.

Защищается машинопись. Установлено, что в эстетически преобразованной разговорной речи союзные и бессоюзные предложения - синонимы с детерминантом и со структурным параллелизмом частей употребляются значительно чаще, чем в

собственно разговорной речи; в эстетически преображенной разговорной речи в союзных предложениях - синонимах употребляется более широкий круг союзов, чем в собственно разговорной речи.

Материалы диссертации используются в процессе преподавания современного русского языка в вузе на занятиях по спецкурсу.

Ключові слова: синтаксичні синоніми, розмовне мовлення.

Г. Лузо

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

Тираж 100 підписано до друку 19 вересня 1994 р.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1950

1950

АВ 31.224

АВ 31.224

собственно разговорной речи в союзах предложениях — синонимах
употребляется более широкий круг союзов, чем в собственно
разговорной речи.

Материалы диссертации используются в процессе
преподавания современного русского языка в вузе на занятиях по
специальному курсу.

Ключевые слова: синтаксиче синтагма, речисне мовлення.

В. С. Смирнов

ЛНБ ім. В. Смирнова
АН України